

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/3 strani 10 K in na 1/4 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 14. V Ljubljani, 31. julija 1901. Leto XVIII.

Obseg: Zoritev žita. — Slovenska mlekarska šola. — Krmljenje s slamo. — Mayfarthova sadna in grozdna stiskalnica »herkul«. — Pravila, katerih se nam je držati pri oddaji mleka v mlekarnice in sirarne. — Mlekarsko knjigovodstvo. — Kako hraniti sveže sadje. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. Tržne cene. — Inserati.

Zoritev žita.

Ne oziraje se na prisiljeno dozoritev, katero povzroča nedostajanje dežja, razlikujemo na semenu, posebno na pšeničnem, v zoritvi štiri dobe:

1. Mlečna zoritev. V tem času je seme napolnjeno z mleku podobno tekočino, vse steblo pa je še zelenkasto.

2. Rumena zoritev. Mlečnata vsebina semena postaja trda in nitkasta; seme se z nohtom lahko prekolje, steblo postaja rumenkasto. Med to in naslednjo, polno zoritvijo poteče pri hladnem vremenu 8–12 dni, drugače do 4 dni.

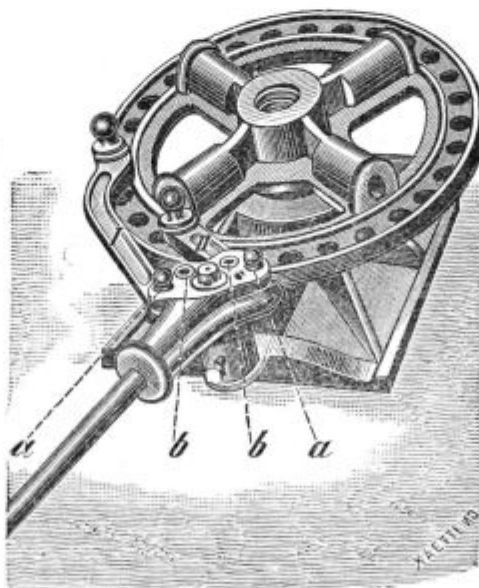
3. Polna zoritev. V tem času je seme že toliko trdo, da se z nohtom ne da več preklati, pač pa je še upogljivo. Steblo je docela rumeno.

4. Zrelost. V tem času je seme popolnoma trdo ter se zrno lahko izlušči. Steblo je krhko.

Prisiljeno dozoritev povzročajo gobe, mrčes in največkrat dolgotrajna suša. Kakor so dognale razne preiskave, obstoji ta dozoritev v tem, da preneha rast zrna z začetkom rumene zoritve. Takisto se je tudi dognalo, da nima nikake hasni, ako se od te dobe pušča dalje rasti, kajti zrnje ne pride do polne

zoritve ali celo zrelosti, nasprotno se dela še škoda s tem, da zrnje v vetrovnem času jako rado izpada; ravno tako tudi pri žetvi, vezanju nakladanju in razkladanju. Pri tem se vsaj toliko zrnja pogubi, kolikor je bilo vsejanega. Vihar izlušči veliko množino zrnja in ravno najboljšega. Poleg raznih izgub na zrnju je pa čakanje na zrelost prisiljene zoritve tudi slami na kvar, ker postane neokusna in neporabna, torej za živinsko pičo neporabna; istotako pa je tudi neporabna zaradi prevelike krhkosti za tehnične svrhe. Čim dalje se čaka z žetvijo, toliko več plevelnih semen zraste ter izpada.

Žito pa, katero se zgodaj, t. j. v začetku rumene zoritve požanje, se ne sme speljati, marveč se mora pustiti, da v kopicah dozori. Svoj čas se je mislilo, da se zgodi z žitom s tem, da v kopicah dozori, bogsigavedi kakšna posebna sprememba — no v istini pa se samo nekoliko vode v zrnju osuši. A. L.

Podoba 36.

Slovenska mlekarska šola.

Ker se je v zadnji številki nekaj reklo o mlekarski šoli, bodi nam dovoljeno dodati dotičnim vrsticam le mimogrede svoje mnenje o bodoči primerni mlekarski

šoli slovenski. „Mimogrede“ zavoljo tega, ker se tega vprašanja hočemo lotiti ob svojem času natančneje, saj to vsekakor zahteva velika važnost te zadeve. Niti sirarska šola v Dornu, niti ona v Weilerju ni primerna našim zahtevam, zato ne moremo priporočati, da bi se naša zidala po teh vzgledih. Našemu sirarstvu bi sicer hasnila, ali večjega pomena kakor sirarstvo bo sčasom mlekarstvo ali bolje rečeno „izdelovanje presnega masla“ v južnih pokrajinah naših dežela, ko si napravimo pot za ta izdelek s pomočjo dobro zasnovane zveze, ki bo namenjena v prvi vrsti pravilnemu izvozu mlekarskih izdelkov.

Le pomislimo, da je morje v naši bližini, katero vzame na tisoče in tisoče kilogramov masla, ne da bi notranji trgi bili oškodovani, niti bi ne trpela cena temu izdelku. Namen naših mlekarskih zadrug bodi zategadelj ta, da bodo izdelovale enakovrstno trpežno maslo, „izvozno blago“, v kolikor mogoče velikih množinah. Da sta k temu koraku naših mlekarnic neizogibna predpogoja posnemalnik in ledenica, ni treba pojasnovati, ker prvo brez drugega ni mogoče. Pri vsem tem čaka sirarstva v planinskih pokrajinah lepa bodočnost, ker je Avstrija še vedno navezana na laško in švicarsko blago, in mlekarški šoli bode naloga gojiti to sedaj še v povojih nahajajočo se kmetijsko panogo najskrbneje, ker bo le ona redila naše planšarje.

Naloga slovenske mlekarske šole bi ne bila omejena na vzgajanje dobrih mlekarjev in sirarjev; nadzorovati bi morala napredek slovenskega mlekarstva in sirarstva sploh, udomačevati umen način izdelovanja izvoznega masla, potem pa tudi seznanjati naše sirarje z raznimi izkušeno dobrimi vrstami sira. — Pri tem pa naj takoj opomnimo, da nima izdelovanje „emodolskega sira“ pri nas Bog ve kake prihodnosti, ker prvič ne morejo biti po naših planinah za to pripravljene, drugič se pa po dolinah, kjer bi ga lahko izdelovali, nahajajo navadno premajhne sirarnice, da bi

utegnile vzdrževati pravilno pripravljanje, ne upoštevši mnogobrojnih drugih ovir, ki bi se nam zoprstavljale. — Slednjič ima biti šola kot vzorna mlekarnica in sirarnica poizvedovališče v mlekarskih zadevah sploh.

Naloga slovenske mlekarske šole bi ne bila torej lahka, zato smo prepričani, da si merodajni činitelji, predno postavijo temelj temu velevažnemu zavodu, napravijo jasen načrt, kateri naj obsega v prvi vrsti vitalne potrebe tako južnih, kakor severnih pokrajin, da bo organizacija prihodnjega zavoda ne samo primerna zahtevam modernega mlekarstva, ampak bo tudi jamčila za ugoden razvoj sebe same, ker ona lahko postane pod spretnim vodstvom v teh zadevah merodajna na vsem jugoslovanskem. Ne bodimo torej varčni, ko se gre za zavod, ki naj brani in vodi celo bujno razvijajoče se slovensko mlekarstvo, postavimo ga na trdne noge, da bo kos težki svoji nalogi, da gotovo premaga vse ovire in zapreke na poti napredka.

Kako važno postane našemu kmetu mlekarstvo, hočemo pa — če Bog da — praktično dokazati morda že v kakih desetih letih, ko otvori Sibirija svoje žitnice, ko preplavi Amerika s svojim sadjem inozemske trge. —

Tedaj bode živinoreja tudi v Avstriji nekako posili prišla do pravega razvitja, dasi bi morala glede na zelo ugodne okoliščine že davno biti tam, kjer se nahaja na pr. v Algaju.

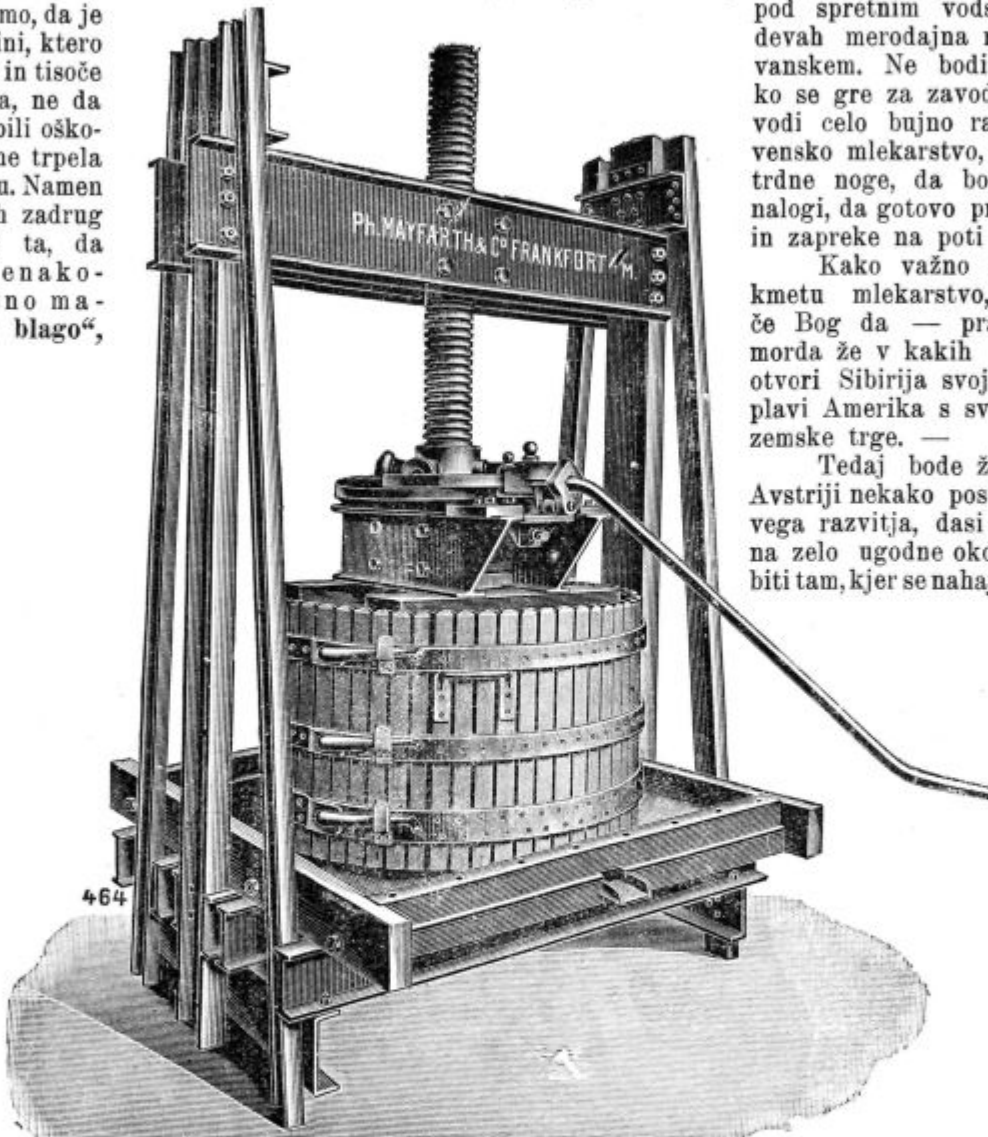
M. Ivančič.

Krmljenje s slamo.

1. Slame ne smemo nikdar imeti za glavno krmo, ker ima v primeri s svojim obsegom pre malo redilnih snovij v sebi, zraven pa je še zategla in težko prebavna.

2. Ako se pa poklada slama v prvi množini in

kot postranska hrana, koristi najprej s tem, da sili živali drugo, z njo vred podano boljše krmo počasneje žvečiti, bolj z zobmi razdrobiti in zadostno osliniti. Poleg tega dražijo rudninske snovi, zlasti kremikova kislina, ki se nahaja v slami, prebavila, da se krepkeje gibljejo, in pospešuje s tem prebavljanje. Dalje služi slama za to, da daje krmi potrebni obseg, ktere ga mora imeti, ako naj jo prežvekovalci v želodečnih oddelkih prav in natančno prebavijo. Naposled je slama pripravna zlasti za to, da napravi pravo in primerno razmerje med redilnimi snovmi v krmi in da prepreči slabe učinke mehke ali vodene krme.

Podoba 35

3. Popolnoma drugače deluje slama, če se polaga v pravem razmorju z redilno krmo (po obsegu kvečjemu polovica vse krme), in drugače, če je glavna ali celo edina hrana. V prvem slučaju pomnoži vrednost drugih redilnih sredstev, in živali se lahko okoristijo s tečnimi in dražečimi deli, ki se nahajajo v njej. V drugem slučaju se zmanjša pri živalih slast do jedi in prebavila ne morejo dosti prebaviti sicer že obsežne slamnate krme.

4. Če se v nekterih spisih bere: „Slama zadostuje mirujočim živalim,“ je to pomota. Če se le nekaj tednov živali neprestano hranijo s slamo, shujšajo, zgube vsako veselje in notranja prebavila se poškodujejo. Ako se živali še dalje neprenehoma krmijo s slamo, oslabé popolnoma in nazadnje lahko poginejo vsled pomanjkanja redilnih sokov. Na vsak način jo škodljivo, če polagamo samo ali pa mnogo slame.

5. Kdor je prisiljen krmiti mnogo slame, požanje naj vsaj žito tem preje in naj ne čaka, da postane slama zrela in popolnoma suha. Ko prično bilke rumeneti, slama nima le še precej redilnih snovij v sebi, ampak je tudi zrnje najtežje in najizdatnejše. Pripomniti je tudi še, da ima vsaka slama v prvih štirih mesecih po žetvi večjo redilno vrednost kakor pa pozneje.

6. Slama jarine ima povprečno tretjino več redilne vrednosti kakor slama ozimine.

Mayfarthova sadna in grozdna stiskalnica „herkul.“

Herkul (pod. 35.) je najboljša stiskalnica. Takoj, ko je prišla v porabo, je imela velikanski uspeh, kajti vsak posamezen del je dovršen mojstersko, in posamezni deli se tako vjemajo, da stroj dela brez hibe. Vsak strokovnjak spozna to na prvi pogled; pa tudi nestrokovnjak se kmalu o tem prepriča, če nekaj časa opazuje delo.

Železna ali lesena krnica. Železna krnica je položena z loščem, ki vinu ne jemlje in ne kviri niti snovij, niti duha, niti barve. V nekterih velikih kletah imajo le stiskalnice z železnimi krnicami. — Kjer imajo rajši lesene krnice, tudi te lahko dobe.

Jekleno vreteno. Vreteno ni železno, marveč je iz najboljšega jekla ter je tako vdelano sredi krnice, da se vreteno ne omaje, krnica pa ne pušča. Vreteno je močno, ovoji močno in ostro rezani, pa se le polagoma dvigajo, tako da je trenje kolikor mogoče neznaatno in da prenaša precej večji pritisk.

Neprestano delujoči dvovzvodni herkulov stiskač. Ta stiskač ima pred drugimi naslednje prednosti:

1.) Herkulov stiskač (pod. 36.) pritiska neprestano, naj se gonilni vzvod pomika naprej ali nazaj, dočim drugi stiskači pritiskajo le tedaj, kadar se pomikajo naprej; sicer pa stoje. Herkulov stiskač torej še enkrat tako hitro dela kakor drugi. — Istotako je z odvijanjem, ko je drozga iztisnjena; prestavita se le jekleni iglici konci vzvodov I in II (pod. 36.); presučeta se namreč, da njih počevni ploskvi molita naprej namestu nazaj.

2. Delavcu ni treba z gonilnim vzvodom hoditi okoli stiskalnice, ampak dela vedno na istem mestu, ker vedno dela — naj že privija ali odvija — če vzvod premika naprej in nazaj, kolikor daje roka. Vsled tega se stiskalnica lahko postavi v mnogo manjši prostor v kak kot.

3. S herkulovim stiskačem se dela bolj ali manj hitro, z večjo ali z manjšo silo; vzvoda I in II se namreč lahko vdeneta, oziroma pritrđita pri *aa* ali pa pri *bb* (pod. 36.). Če v začetku vzvoda vdenemo v *aa*, se hitrost podvoji; ko pa je proti koncu treba zelo močno pritiskati, se vzvoda vdeneta v *bb*. To so prednosti, vsled katerih se sila tako porabi, kakor pri nobenem drugem stiskaču ne, in vender za delo zadošča samo ena oseba. Herkulov stiskač se lahko dobi s podstavo iz litega ali pa iz kovanega železa.

Koš. Koš je iz močnih hrastovih dog, ki so druga od druge primerno daleč pritrđene na dva do štiri obroče iz kovanega železa. Špranje (presledki med dogami) prepuščajo pri stiskanju mošt. Koš je lahko izcelega, ali pa se razdeli podolgem in počez v dva do štiri dele. Spone so tako narejene, da se koš z enim potegljajem vsaksebi vzame ali pa spne.

Stiskalnica herkul se dobiva pri tvrđki Ph. Mayfarth in drug v različnih velikostih; kdor jo želi kupiti naj piše tvrđki po cenik in naj si izbere tako, kakeršna se mu zdi primerna za njegove razmere.

Pravila, katerih se nam je držati pri oddaji mleka v mlekarne in sirarne.

Večinoma povsodi imajo mlekarske zadruge pravila, po katerih se morajo udje ravnati, če oddajajo mleko v zadružne mlekarne in sirarne. Ker pa teh pri nas ni, razen v Bohinju, ktera so pa že zastarela, sem se namenil navesti glavna navodila, katerih se drže tudi Švicarji. Ker je dobro mleko prvi pogoj uspešnega mlekarstva, posebno pa sirarstva, je želeti, da načelnništva zadrug gledajo, da se udje drže naslednjih navodil.

I. Hlev.

§ 1. V hlevu za molznice naj bode kolikor mogoče enakomerna toplina, ktera naj znaša 15—18° C. Posebno poleti je paziti na primerno prezračevanje, t. j. na zadostno premembo zraka. Gledati je pa na to, da živali ne trpe vsled prepaha. V vsakem hlevu naj bode toplomer. Okna naj bodo tako napravljena, da se lahko poljubno odpirajo.

§ 2. V hlevu je paziti na največjo snago; ktera je mogoča le tedaj, če je hlev primerno razdeljen. Staje naj bodo dovolj velike, istotako hodnik. Nastiljati je tudi zadostno, gnoj naj se vsak dan izkida in tudi gnojnica mora dobro odtekat. Nastiljanje je posebno važno. Kdor ne more nastiljati s slamo ali z listjem, naj si pomaga z žaganjem, s šoto i. dr. Jasli naj se pred vsakim krmljenjem dosledno izpraznijo ostankov krme, zemlje itd. Z ozirom na to je zlasti priporočati jasli iz cementa ter znotraj zaokroženo napravljene.

§ 3. Paziti je, da je hlev dovolj svetel, kar je zdravju živalij koristno. Vender se je pa izogniti bleščeče svetlobe, ker vabi muhe in vznemirja živali.

II. Molznice.

§ 4. Le mleko od krav, ki so zdrave, je dovoljeno oddajati v mlekarne in sirarne; zlasti je paziti na to, da so molznice proste vseh boleznij v vimenu, kakor: vnetje vimena, katar v vimenu, jetika ravno tam itd. Krave, ki kažejo znamenja jetike, je kolikor mogoče hitro zaklati.

§ 5. Kravam je dati priložnost, da se dovolj preigibljejo na prostem. Če je mogoče, naj se zunaj napajajo in pasejo. Paša je posebno zdrava ter naj se jim

vsaj jeseni dovoljuje. Za vožnjo naj se krave rabijo le zmerno; nikdar ne smejo naporno voziti.

III. Krmljenje.

§ 6. Tam kjer se napravlja emodolec, naj se krmi samo dobra trava, seno in otava z dodatkom nekoliko soli, brez vsake druge krme. Le izjemoma, če sirar ali pa načelnikstvo dovoli (če krme manjka), se smejo druga krmila rabiti. V takih slučajih se sme rabiti v prvi vrsti zdrobljeno žito. Pri tem je pa paziti na največjo snago v jasliah.

§ 7. V zimskem polletju se smejo krmiti tam, kjer se napravlja emodolec, zraven sena in otave še ostanki mlatve, pleve, žito in njega izdelki, potem pesa, repa in korenje, vse v pravem razmerju. Ta krmila naj bodo tako pripravljena, da nimajo nikakih slabih vplivov na dobroto mleka. Pri napravi poltolstega in pustega sira, pri izdelavi presnega masla in pri prodaji mleka se poleg imenovanih krmil dovoljujejo tudi sezamove gorčične in oljne tropine za krmo, in sicer strte in rezanici primešane, malo poškropljene in nerazpuščene, ravno tako tudi kuruza, sveže suhe sladne kali in svež sparjen in kuhan sladek krompir. Vender naj se pa slednje imenovana krmila dovoljujejo le izjemoma.

§ 8. Vsekakor je prepovedano molznicam krmiti sadne tropine, surov krompir, kisel krompir, krompirjevec, repje (listje) bele repe, mlekarske odpadke in kipeča, kislja in plesniva, sploh skvarjena krmila vsake vrste.

§ 9. Posodo, v kateri se pripravljajo, shranjujejo in prenašajo krmila, je treba z ozirom na snago in da se krma ne skisa, vedno pregledovati (načelnikstvo ali pa sirar), da se po potrebi dobro osnaži.

§ 10. Prehod od suhega krmljenja k zelenemu in obratno se mora vršiti polagoma in ne prehitro, sicer povzročita to neredno prebavo, kateri se pridružijo mlečne napake.

§ 11. Tla, namenjena pridelovanju sena, naj bodo dotični rastlini primerna, ugodna. Mokre, kisle senožeti naj se ne rabijo za travnike.

§ 12. Pri zelenem krmljenju je krmo kositi rosno in spraviti svežo. Kadar nastopa že slana, je vedno čakati, da zgine, preden se kosi ali vsaj spravlja. V splošnem naj se ne kosi več kakor za tekoči dan; na predvečer praznikov in nedelj pa ne več, kolikor je treba do prihodnjega delavnika. Spraviti je svežo krmo tako, da se ne more segreti, pa tudi ne oveneti. Segreta krma je zdravju živine, kakor tudi napravi sira naravnost škodljiva.

§ 13. Zelena kuruza, zelen grah, gorčica, zelen oves in druge zelene mešanice se smejo le tako dolgo in v taki množini pokladati živini, dokler dobroti mleka ne škodujejo in dokler nima to nikakega škodljivega vpliva na sir.

§ 14. Za napajanje je rabiti svežo in snažno vodo ter jo je pozimi če treba segrevati, nikdar pa ni rabiti lesnažno, prestalo ali pa vodo, kateri je primešana moka ali otrobi. Zelo škodljivo je rabiti siratko za pijačo molznicam. Vsak sirar naj sam dovoljuje, oziroma prepoveduje rabiti razna krmila kakor tudi njih pripravljanje in način krmljenja, ker on najbolje pozna mleko, katero se ravna po krmljenju in oskrbovanju krav.

IV. Gnojenje travnikov.

§ 15. Travnike zmerno z umetnimi gnojili gnojiti je dovoljeno, vender pa le jeseni, ko neha rasti, ali pa spomladi, pred začetkom rasti. (Vsled preobilega, ne-

primerne gnojenja z umetnimi gnojili se dobrota mleka poslabša.)

Gnojnica ne sme imeti nikake primesi žveplene kisline ali pa železne galice, nasprotno je pa poraba tekoče fosforove kisline ali pa superfosfata kot primesek gnojnic z dovoljenjem sirarja dovoljena. V vsakem slučaju je pa polivanje že močno obrastle trave prepovedati. Zelena krma, ktere se drže ostanki gnojnice, je prepovedano krmiti.

(Dalje prihodnjič.)

Mlekarsko knjigovodstvo.

(Piše M. Ivančič.)

Uvod.

Ko sem začel pregledavati naše mlekarske zadruge, se mi je takoj pokazala velika potreba natančnega knjigovodstva v mlekarstvu, kajti poslovanje je tu toli pomanjkljivo, da res ni čuda, da so nastali razni nezdravi odnošaji v oskrbništvu posamičnih zadrug, razmere, ki neprestano preté zdravemu obstanku naših najkoristnejših družb. Na kak način naj si oskrbnikstvo take zadruge pridobi potrebno popolno zaupanje zadrugnikov, če ne more vsak hip dokazati vseh prememb pri blagu in denarju v združnem premoženju? — Oskrbnikstvu je torej gotovo v veliko zadoščenje, ako se z natančnim knjigovodstvom more iznebiti vsakega tudi najmanjšega sumničenja o poštenosti notranjega poslovanja. Zadrugnikom je zopet natanko zapisovanje vseh prememb v združnem premoženju sploh in oddajanje posamezniku do pičice vsega, kar mu gre po zadrugnih pravilih, posebej najtrdnješa vez, ki ga tem tesneje veže na zadrugo, čim bolj si je on kot zadrugnik v svesti, da je deležen vseh pravic in da dobiva vse celo do zadnjega vinarja. Vsakemu svoje!

Za vse v vpisnik (register) vpisane zadruge, ki imajo dolžnost javno polagati račun, je natančno knjigovodstvo neobhodno potrebno. Dotični zakon, ki to veleva, je morda najblagodejnejša naredba v korist kmetijstva, ker on dovaja zadruge k redu, red pa jih varuje izgube, jim dobiva zaupanje, brez kterega bi ne imele obstanka.

Načelstvu je torej sveta naloga, zadrugo dvigniti tako, da si pridobi vsestransko zaupanje; to bode sreča kmetovalčeva.

Zadrugam, ki mislijo ob svojem času pristopiti k „zvezi mlekarskih zadrug,“ bode dolžnost vpeljati pravilno, enojno knjigovodstvo.

Na pravilnem knjigovodstvu pa sloni ugoden razvoj naših mlekarskih zadrug.

Letó, mislim, je nastopnemu knjigovodstvu najboljše priporočilo. Vrh tega je slovensko mlekarstvo tako malo cenjeno, ker tavamo v temi, ne da bi vedeli, kje in na kak način nam je iskati tu največjih dobičkov. Knjigovodstvo ni le prvi, neizogibni pogoj, da obrtnija ali kupčija postane dobičkonosna — v mlekarstvu toliko bolj — ono uči tudi priprostega mlekarja umno mlekari, ker ga števila prepričevalno vodijo do največjega čistega dobička. Doslej mnogokrat ne ve, koliko blaga, koliko denarja gre v izgubo, morda celo ne ve, koliko mu je bilo treba mleka za en *kg* masla ali sira.

V očigled takim, za uspešen razvoj domačega mlekarstva silno škodljivim razmeram se mi zdi velike važnosti vsem zadrugam polagati na srce omenjeno veliko korist natančnega in preglednega knjigovodstva.

Čeprav tako knjigovodstvo nevajenemu dela nekoliko težkoč, ktere sicer izlaska premaga, mu trud stotero poplača jasni pregled, kterega dobi čez vse v mlekarnici in sirarnici; on postaja bolj in bolj misleč, umen mlekár, zadruga pa ima največji gmotni dobiček, ker le tedaj pride do zaželenih dohodkov.

Na prvi pogled se bo marsikomu nastopno knjigovodstvo zlelo preobširno, a ni tako; ko bi hoteli kaj skrajšati, bi ne bilo več natančno in pregledno. Sicer bo nekterim zadrugam, n. pr. onim, ki izdelujejo samo maslo ali edino le sir, ta ali ona tiskovina odveč, ni pa izključeno, da bi kdaj ne prišla prav. Posebno smo pazili na to, da to knjigovodstvo ne zahteva preveč pisarij, da je priprosto ter umljivo tudi takim osebam, ki se ne pečajo mnogo s knjigovodstvom. Glavno pravilo bodi: Pri knjigovodstvu rabite malo besed in večinoma samo števila, a to vpisujte jasno in sproti, kakor določajo pravila.

Vse tiskovine k temu knjigovodstvu je založila „Goriška tiskarna A. Gabršček“ v povoljni obliki, in želeli bi bilo, da jih rabijo vse zadruga, ker bodo potem toliko cenejše.

Kako se knjigovodstvo razdeli.

Mlekarsko knjigovodstvo delimo na dva glavna oddelka, in sicer v

- tehnisko in
- trgovsko knjigovodstvo.

Prvo nam kaže izdelovanje ali tvorjenje raznih mlekarskih izdelkov, drugo pa kupčijsko stran zadruga. Oba dela sta samostojna, dasi se podpirata v dosego pravega cilja.

Taka razdelitev omogočuje, da se knjigovodstvo lahko razdeli med dve osebi, kar je povsodi želeli; mlekarnični voditelj naj prevzame tehniško, zadružni blagajnik ali poseben knjigovodja pa trgovsko knjigovodstvo.

I. Knjigovodstva tehniški del.

Če hočemo to prav dobro umeti, potrudimo se rano v jutru v dobro urejeno mlekarnico v P . . . . . Spoznamo jo že oddaleč, ker je čednejša od drugih stavb, dasi priprosto sezidana, in ima posebno velika okna. In znotraj šele! — Kako je svetlo, kakor pod milim nebom, vse čisto in snažno, kakor da bi bilo ravnokar umito, vse se leskeče, kakor na novo pocinjeno. Mlekár ki je že davno na nogah, čaka sedaj, ko je vse že pripravljeno v sprejemalnici, na sprejem mleka. Na pisalnem podstavku zraven sebe ima pripravljen zvezek in črnilec* za vpisovanje mleka. — Nekje smo videli črno tablo za to namenjeno, a mlekár nas pouči, da take table rabijo po malih mlekarnicah in tudi tam je ni priporočati, ker ti prvi beležki služijo v dokazilo vsemu naslednjemu vpisovanju in jih je torej hraniti v primernem zvezku, namenjenem za ves mesec. Med tem, ko nam mlekár to razlaga, že začno prihajati zadržniki z mlekom. Sedaj se bliža prvi tehtnici. Mlekár mu zvaga oddano mleko ter vpiše v svoj zvezek in zadržniku v „mlečno knjižico“ dotično težo. Torej dvakrat zapisuje mlekár? — Seveda! — saj zadržnik tudi hoče vedeti koliko mleka je oddal; konci meseca potem lahko sam sešteje, koliko je znesel mleka v mlekarnico. Tudi drugemu zadržniku je mlekár že stehal in zabeležil mleko, a ta se neče tako hitro odpraviti. On hoče imeti 10 kg posnetega in 2 kg pinjenega mleka, kar mu mlekár takoj odmeri in zabeleži. Tretji zahteva

celo $\frac{1}{2}$ kg masla; četrti 20 kg posnetega in 6 kg pinjenega mleka; peti 14 kg posnetega mleka i. t. d. . . . Mlekár tehta in zapisuje, dokler niso odpravljeni vsi zadržniki. Tedaj nam pokaže dotični zvezek, rekoč: „to je knjižica sprejemnica.“

Štev.	Je dal mleka kg			Tolšča %	Je prejel kg					Opomnje
	zjutraj	zvečer	skupaj		mleka		masla	sira	skute	
					posn.	pinj.				
1	6	5	11							glede kakovosti mleka. Izredni prejemki n. pr. smetana, siratka i. t. d.
2	14	12	26		10	2				
3	10	9	19				$\frac{1}{2}$			
4	22	20	42		20	6				
5	10	11	21		14					
	i. t. d.									

Tu nam je pač vse jasno. Na levi strani je zapisoval prejeta mleko, na desni pa izdatke. — Zadržnike razločuje le po številih; seveda mu to prihrani mnogo časa. „Kako pa, da je večerno mleko že vpisano?“ „To je včerajšnje mleko,“ nam razlaga mlekár. „Dan računamo od poldne prejšnjega do poldne prihodnjega dne; le tedaj se vjemata množini oddanega in podelanega mleka; zvečer že vpišemo na jutrajšnji dan.“ — Dobro! — Ako torej seštejemo v posameznih predalčkih zaporedna števila enega dne, dobimo končno natanko, koliko smo ta dan prejeli od zadržnikov mleka ter njim oddali posnetega mleka, pinjenega mleka, masla, sira i. t. d. — To je pregledno. — Zadržnik pa tudi ve, koliko je dal in prejel, ker ima svojo mlečno knjižico. Take knjižice nam mlekár sicer ne pokaže, pa saj si lahko mislimo, kakšna je. Mesto števila je v prvem predalčku na levi vpisan dan, drugo je približno tako urejeno kakor v knjiži sprejemnici. V mlečni knjižici ima zadržnik to, kar je dal in kar je prejel, vse na eni strani zabeleženo. On si napravi že doma račun, da ve, koliko ima v nedeljo pri izplačevanju tirjati. Mlekár, spreten mož, ima tudi enak zapisnik, ker on mora najprej vedeti, koliko je vsak dal in prejel v enem mesecu, sicer je obračunanje nemogoče. Ta mesečni izkaz imenuje on „zapisnik mleka.“

Štev. 4 Karol Drašček

Dan	Oddal mleka		Tolšče %	Prejel kg					Opomnje
	kg	$\frac{1}{4}$		mleka		masla	sira	skute	
				posn.	pinj.				
1	42			20	6				Glede kakovosti mleka, glede mlečne posode, prejemkov na račun i. t. d.
2	40	$\frac{1}{4}$	3.6	20	5				
3	46			20	—				
4	39	$\frac{1}{4}$		24	4				
	i. t. d.								
31	36			20	4	1			
Vkup	1276	$\frac{1}{4}$	15.10	654	153	4	3		

*) Črnilen svinčnik = Tintenstift.

„Dopoldne leži ta zapisnik v miznici,“ nam pojasnuje mlekar, „šele popoldne toliko utegnem, da iz knjige sprejemnice prepisem vsakemu posebej, kar je dal in prejel. Vsaka stran je odmenjena enemu zadružniku, vsaka vrsta za en dan v mesecu. Za vsak mesec pa sešijem nov zapisnik, ker je potem ročnejši kakor obširna knjiga.“ Mesečni sklep Karola Draščeka št. 4. se mora tedaj vjemati z mesečnim sklepom v njegovi knjižici? — Seveda, popolnoma! — Sklep pravi: Karol Drašček je oddal mleka 1276 $\frac{3}{4}$ kg in prejel 654 kg posnetega mleka, 153 pinjenega mleka, 4 kg masla in 3 kg sira. Prav, to nam je vse jasno, samo zaznamek 15·10 % tolsčobe nam ne ugaja, ker toliko tolsče pač ni v nobenem mleku! — Res, to nismo goče, pa tukaj smo sešteli štirikratne preiskave mleka in sicer 3·6, 3·7, 3·9 in 3·7, torej je treba razdeliti ta skupni znesek 15·10 skozi 4, potem dobimo povprečno tolsčobo v mleku od zadružnika Draščeka. — To nam ugaja. — Vsakemu zadružniku se torej preiskuje štirikrat na mesec mleko na kakovost in tolsčobo in se potem zabeleži v zapisnik mleka izid te preiskave. Konci meseca se pa vsakemu izračuna povprečna tolsčoba njegovega mleka.

(Dalje prihodnjič).

Kako hraniti sveže sadje.

Da se določi, kako se sveže sadje pozno zorečih vrst najdalje ohrani, da ostane dobro za prodajo, shranilo je poskušališče kr. sadjarske in vinarske šole v Geisenheimu pred nekaj leti 6. novembra po 25 kosmačev in po ravno toliko bergamotek, enakomerno razvitih, na razne načine, kakeršni so v navadi, Ti načini so tile: 1.) Sadje se zavije v svilen popir. 2.) Dene se med strugotine. 3.) Vloži se v ječmenovo slamo in zaboje. 4.) Zloži se v otavo. 5.) Zaspe se z žaganjem. 6.) Zaspe se s pšeničnimi plevami. 7.) Vloži se v izprano milko. 8.) Shrani se v hladni shrambi kar tako razloženo. 9.) Prsti se na sadje naspe v prsteno posodo, ktera se potem zakoplje na vrtu. Sadje se je na vse imenovane načine, izimši št. 10. hranilo v sadni shrambi; 11.) hruške so se pa še zavile v probkovo moko, ktero rabijo na Španskem za pošiljanje trdega namiznega grozdja.

9. februarja so vse sadje vzeli iz posod, po katerih je bilo poshranjeno, in so je zložili v zakurjeni sobi na mizo, kjer so je do 22. februarja večkrat pregledovali. To se je pa zgodilo, da bi zvedeli, kako bi se vzdrževalo sadje po sadnih prodajalnicah, ker se prodajalci često pritožujejo, da je sadje lepo, kadar je vzamejo iz posod, v katerih je bilo spravljeno, v prodajalnici pa kmalu porjavi in dobi lise ter ga ni moči prodati. Uspeh teh poskusov je bil takle:

1.) V svilenem popirju zavita jabolka in hruške so se najbolje ohranile; svoje lepote ni sadje nič izgubilo in tudi pozneje v sobi ni dobilo lis. Ugodila so se redno in njih okus je bil čist.

2.) Tudi s strugotinami je bil uspeh ugoden, četudi sadje ni bilo tako lepo, kakor pri prejšnjem poskusu. Omladilo se je bilo redno in okus je bil čist.

3.) Zavijanje v ječmenovo slamo se pa ni izkazalo posebno ugodno. Sadje se je še precej dobro ohranilo, pa je izgubilo lepo barvo. Tudi se prav dobro ni ugodelo; drugega okusa pa ni dobilo od slame.

4.) Hruške, vložene med otavo, so potem v sobi kmalu postale lisaste in so jele gniti. Imele so tudi okus po senu. Pa tudi jabolka so izgubila lepo barvo. Uležala so se bila popolnoma, pa tudi dobila okus po otavi.

5.) V žaganju spravljene hruške so potem v sobi v kratkem času ovenele, dobile so lise ter so imele neprijeten okus po lesu, tako da bi ne bile za prodajo.

6.) V plevah so hruške ostale precej sveže, jabolka so pa močno ovenela. Sadje je pa imelo zaduhel okus.

7.) V listju so hruške dobile mnogo lis in so močno ovenele. Jabolka so se pa dobro ohranila, le malo so ovenela.

8.) V milki se je sadje prav dobro ohranilo, a ne dodobra omladilo. Ta način se bode dal torej le ondi uporabljati, kjer hočejo sadje dalje hraniti kakor je navada. Okus je sadje imelo čist; dobro bi pa bilo morda, sadje zaviti v svilen popir.

9.) V shrambi prosto ležeče sadje se je dobro ohranilo, v sobo prineseno je pa močno ovenelo.

10.) V prst položeno sadje, ki se je v prsteno posodi na prostem 50 cm globoko zakopalo, ohranilo se je v zemlji jako dolgo in dobro, a je izgubilo svojo lepoto, torej je izgubilo mnogo vrednosti. Hruške so imele malo zaduhel okus in nekatere so tudi jele gniti.

11.) V probkovo moko vloženo sadje se je izvrstno ohranilo, v sobi je pa močno zvenelo.

Ti poskusi kažejo, da se sadje najbolje ohrani v svilenem popirju in v strugotinah, da ne izgubi svoje lepote, da se ugoti popolnoma in pozneje v gorkem prostoru ne pokvari hitro. Če se bodeta združila oba načina, bode uspeh gotovo še boljši, zatorej priporočamo slednjemu, ki hoče spraviti pozno sadje, da je zavije v svilen popir in vloži med strugotine. Če na ta način sadje denemo v sode, kakor delajo na južnem Tirolskem, spravimo ga lahko mnogo, četudi nimamo posebne shrambe za sadje.

Dobri uspehi se dosežejo tudi še z listjem in drobnim peskom, pri hruškah tudi s probkovo moko, le da pozneje venejo. V drugi vrsti hodijo v poštev pšenične pleve, ječmenova slama in prosta shranitev v sadni shrambi. Žaganje in otava dajeta sadju drug neprijeten okus, sadje, spravljeno v zemlji, izgubi svojo lepoto. Splošno se lahko reče, da se sadje tem lepše ohrani in popolneje omladi, čim bolj ovira snov, ki se naloži okoli njega, da ne izhlapeva, in čim bolj brani vnanjemu suhemu zraku do njega. Sadje, ki se je močno potilo, loževne, posebno pa zrjavelo sadje, kakor je to videti pri kosmačih. Zabraniti se mora, da prah ne prihaja blizu. Če sadje leži nezavito v sadni shrambi, skrbi, da bode zadosti svežega zraka, da ne začne veneti. O tem se vrše še daljnji poskusi, torej tukaj le to opomnimo, da suh zrak in z njim združeno izhlapevanje ne pospešujeta le venenja, temveč ovirata tudi gojenje. Pozno sadje, če se je skrbno trgalo, lahko prenaša mnogo več vlažnosti, kakor se navadno misli.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 128. Po ovsu naredimo praho in jeseni gnojimo ter sejemo czimino. Svetovalo se mi je sejati v prahograhoro, ker ta, pred setvijo jeseni podorana, gnoji neki boljše kakor hlevski gnoj. **Ali je zelena grahoro res dobro gnojilo in kje se dobi njeno seme?** (A. U. v S.)

Odgovor: Tako ravnanje ni napačno in se imenuje gnojenje z zelenjem. Podorana zelena grahoro dá namreč zemlji veliko jako važne redilne snovi, ki jo imenujemo dušik. Grahoro spada v vrsto rastlin stročnic, ki so sposobne jemati iz zraka dušik, kar druge rastline ne morejo. Z zelenim gnojenjem more namreč kmetovalec svojo zemljo preskrbovati z sračnim dušikom, kar je najvažneje, ker je ta vir zastoj in

neusahljiv. Tako gnojenje ostane pa vender enostransko, ker se z njim skrbi le za dušik, zato pa nikakor ne nadomesti gnojenja s hlevskim gnojem, kateri ima v sebi vse redilne snovi. Z zelenim gnojenjem morete le tedaj v kemijskem oziru izhajati brez hlevskega gnoja, če obenem gnojite s fosforovo kislino in s kalijem. Natančno se morete poučiti o takem gnojenju v knjižici „Gnoj in gnojenje“, katero dobite pri naši družbi za 40 h s poštnino vred.

Vprašanje 129. Kako se prasičem odpravijo uši? (J. W. v H.)

Odgovor: Uši prasičem odpravite na najpriprostejši način, če jih mažete na ušivih mestih z močno tobakovo vodo. Ta voda zanesljivo umori vse uši, ne pa gnid, zato je mazanje čez 4—5 dni ponoviti, da se pomoré še one uši, ki se pozneje izležejo. Vašega mrjasca, ki naleže uši od svinj, morate večkrat pregledati, in kadar je potrebno, mazati.

Vprašanje 130. Ali smem od najemnika lova tirjati povračilo za škodo, katero dela lisica? Ravno kar mi je zopet podnevi izpred hiše pobrala 10 komadov perutnine. (J. S. v K.)

Odgovor: Zakon pozna dve vrsti divjačine; ena vrsta so one živali, katere se smejo streljati le ob določenem času, druga vrsta so pa one škodljive živali, ki se vsak čas smejo pobijati. Najemnik lova je dolžan povrniti le ono škodo, katero naredé živali, ki uživajo varstvo, nikakor pa ne ono, katero naredé živali brez varstva, n. pr. lisica, jazbec i. t. d. Lisico smete na svojem domu zasledovati kakor hočete, le če jo vjamete ali ubijete, jo morate izročiti najemniku lova.

Vprašanje 131. Ali ima že rabljeno čreslo kaj redilnih snovij v sebi, ali je porabno za na vrt ali za mešanec? (A. D. v A.)

Odgovor: Rabljeno čreslo je brez gnojilne vrednosti, vender tvori v zemlji nekoliko sprstenine in zboljšuje zemljo v fizikalnem oziru, ker jo rahlja in jo dela sposobnejšo, da pridruže vlago. Čreslo prav dobro služi za nasteljo in za mešanec, zlasti se dela z njim tam jako izboren mešanec, kjer je na razpolaganje straniščnik.

Vprašanje 132. Imam 18 mesecev staro telico, ktera rada je in piše, a je v rasti zaostala. Na zadnjih rebrih ima še staro dlako in se koža močno reber drži. Kaj je temu vzrok in kako odpomoči? (A. Č. v K.)

Odgovor: Da je Vaša telica zaostala v rasti, more biti vzrok slaba krma in postrežba, pa tudi kaka bolezen; a čudno bi bilo, če je niste zapazili. Da se koža močno drži zadnjih reber, je to vsekakor dokaz, da je telica vsaj sedaj bolna; ona ima namreč ovčič na koži, in tega zdraviti je najbolje prepustiti živinozdravniku, in sicer dokler je še čas.

Gospodarske novice.

* † **Jurij grof Jelačić Bužimski**, podmaršal, veleposestnik, predsednik „hrvaško-slavonskega gospodarskega društva“ v Zagrebu, častni ud. c. kr. družbe kranjske itd., je umrl 20. t. m. v Zagrebu.

* **Prejemnike gospodarskih potrebščin**, zlasti modre galice, žvepla i. t. d., nujno prosimo, naj vse dolgove precej poravnajo, ker družba nujno potrebuje denar, da poravna račune. Vrhu tega je pa glavni odbor sklenil, da mora biti vsak račun za blago, ktero družba pošilja svojim podružnicam, oziroma posameznim udom, poravnana v 30 dneh, po preteku tega časa je pa od dotične vsote, oziroma od neporavnane ostanka plačevati po 6% obresti, in po preteku šestih mesecev moramo vsak zaostali znesek sodnijsko izterjati.

* **Premovanje konj v Bohinju** s pomočjo deželne podpore bo kakor običajno v Boh Bistrici, in sicer v ponedeljek 2. septembra t. l. Program tega premovanja je objavljen med uradnimi vestmi današnje številke.

* **Konjska dirka v trab v Šentjerneju** bo v nedeljo, 15. septembra po sporedu, ki je objavljen v tej številki.

* **Gospodinjstva šola** c. kr. kmetijske družbe kranjske otvori s 1. oktobrom t. l. četrti celoletni tečaj. Podrobnosti o sprejemu i. t. d. so navedene med uradnimi vestmi današnje številke.

Program konjske dirke v trab 1901. l.,

ktero priredi konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske

v Št. Jarneju na Dolenskem

v nedeljo, 15. septembra t. l.,

in sicer v prvih dveh oddelkih samo za kmetske posestnike, t. j. take, ki svoja zemljišča sami obdelujejo, v drugih oddelkih za vse brez izjeme.

Dirka bo 15. septembra popoldne ob 1/2 v Št. Jarneju, in sicer na dirkališču.

I. Dirka tri- in štiriletnih kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v 6 minutah na cilj.

Prvo (državno) darilo 200 kron.

Drugo > > 50 >

Tretje (deželno) > 25 >

II. Dirka starejših kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v šestih minutah na cilj.

Prvo (državno) darilo 100 kron.

Drugo > > 50 >

Tretje (deželno) > 25 >

III. Dirka za konje brez razločka starosti in spola, tudi za valahe, ki so najmanj pol leta lastnina enega in istega kranjskega posestnika.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v šestih minutah na cilj.

Prvo (deželno) darilo 100 kron.

Drugo > > 50 >

Tretje > > 25 >

IV. **Gospodka dirka s parom konj brez razločka na spol in starost konj.**

Daljava 2400 metrov. Dirka se vrši le tedaj, če se zglase vsaj trije tekmovalci.

Castno darilo konjerejskega odseka v vrednosti 50 kron.

Udeležitev pri dirki je zglasiti pismeno, ali pa na dan dirke tudi ustno najpozneje do 12. ure opoldne, občinskemu uradu v Št. Jarneju.

Za udeležitev v I., II. in III. oddelku je plačati pri zglasitvi po 2 K, v IV. oddelku 4 K vstopnine.

Pri dirki veljavne določbe.

1.) Razsojevalci so odborniki podpisanega odseka in za to odbrani veščaki.

2.) O vseh prepirih razsojajo z večino glasov razsojevalci.

3. K I. in II. dirki so pripuščeni na Kranjskem rojeni konji od tretjega leta naprej. To je treba dokazati z listom, ktereja je dobila konjeva mati pri oplemenitvi.

K dirki so pripuščeni le tisti konji, ki so najmanj pol leta — od dneva dirke nazaj šteto — nepretrgano v lasti enega in istega kranjskega posestnika. To je dokazati z županskim potrdilom.

4.) Kdor se ni zglasil v pravem času, ne sme priti s svojim konjem na dirkališče.

5.) Ako se zglasijo k vsaki dirki manj kakor trije tekmovalci, tedaj veljajo gorenji predpisi in pa določila podpisanega odseka.

6.) Za konje, ki so nad 9 let stari, ni treba povedati starosti.

7.) Dovoljeno je kaki navzoči osebi precej dokazati, da kak konj nima pravice, po gorenjih določbah dirkati v kaki dirki.

8.) Tekmovalci morajo biti na dirkališču pol ure pred začetkom dirke. Tu je naznaniti voznike, in tu se pregledajo konji. Kdor pride prepozno, ne sme tekmovali.

9. Razvrstitev dirkačev določi žreb.

10.) Tekmovalci, ki nočejo ustreči vsem določbam odsekovim, se izključijo od dirke.

11.) Konja, ki med vožnjo prične iti v galop, je precej pognati v trab. Ako konj prestopi prostor med dvema zastavama (25 metrov) v galop, ali če pride v galopu na konec, izgubi pravico do darila.

12.) Ugovore zaradi nepravilne vožnje je precej naznaniti razsojevalnemu odboru.

V Ljubljani, 31. dne julija 1901.

Samostojni konjerejski odsek o. kr. kmetijske družbe kranjske.

Frančišek Povše,
načelnik.

Razglas

o deželnih konjerejskih darilih za kobile z žrebeti, ki se bodo delila v Bohinjski Bistrici za občini Bohinjska Bistrica in Srednja Vas.

Na predlog podpisanega odseka je visoki deželni odbor dovolil denarno podporo, s katero priredi

v ponedeljek, 2. septembra t. l., dopoldne ob pol 11 v Bohinjski Bistrici premovanje težkih kobil z žrebeti za vse vasi v Bohinju.

Za premovanje veljajo tale določila:

1.) Premovanje izvrši konjerejski odsek po pravilniku, ki je veljaven ob delitvi državnih daril.

2.) Pravico do daril v Bohinjski Bistrici imajo le konjerejci iz občin Bohinjska Bistrica in Srednja Vas.

3.) Obdarovanci imajo sicer pravico udeležiti se s svojimi žrebecimi kobilami premovanja v Lescah 3. septembra, a v tem slučaju morajo deželno darilo vrniti.

4.) Za darila se smejo poganjati le kobile z žrebeti, ktere so že štiri leta stare ter so zdrave in dobro rejene, imajo svojstva dobrih plemenskih kobil in vodijo s seboj lepa žrebeta, ki še sesajo ali so že odstavljeni.

5.) Darilo se bode priznalo kobilam samo tedaj, ako žrebe izvira od državnega ali dopuščena zasebnega žrebca in je to dokazano z zakonitim spušalnim listom.

6.) Za take kobile se bode razdelilo deset daril, i. s.: eno za 50 K, eno za 40 K, tri po 30 K in pet po 20 K.

Samostojni konjerejski odsek o. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 31. dne julija 1901.

Frančišek Povše s. r.

Razglas

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo o. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori četrti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem, novo zidanem poslojpu poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ktere mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično okuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu i. t. d. Gojenke se istako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenka, ktera bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo,

perilo, t. j. sploh za vse, 14 gld., ali za ves tečaj 168 gld. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para črevljev, nekaj belih in barvnih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu; ako ima ktera več obleke, jo sme prinesiti s seboj).

Deklice, ktere hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

1.) dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk;

2.) znati čitati, pisati in računati;

3.) predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;

4.) predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5.) zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, kterim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru o. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se sprejmo v gospodinjsko šolo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; ako pa bo v šoli prostora, sprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor o. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 31. julija 1901.

Listnisa uredništva.

J. K. v R. Pogozen svet morate vidno zaznamovati, na pr. s križi, kakor jih merjevci rabijo, in potem morate razglasiti prepoved paše. Ako potem še kdo pase, naznanite ga okrajnemu glavarstvu zaradi prestopka gozdnega zakona, in potem bo občutno kaznovan.

A. O. v Z. Da se Vaša dva divja kostanja sušita, bo vzrok zemlja, ali pa tudi prevelika moča od gnojnice. Če je zemlja vzrok, ni nobene pomoči, če je gnojnica, jo pa odpeljite.

O. P. v D. Kmetijska družba ne more nič storiti glede pokončevanja škodljivih živalij in ptičev. V tem pogledu more le deželni zbor kaj ukreniti, zato se obrnite na svojega deželnega poslanca.

A. D. v A. Ktere kumare so bolj zdrave, ožete ali neožete, nam ni znano; prav zdrave pa niso nobene, zlasti za slab želodec. Kar se pa tiče okusa, je to reč navade in osebnega okusa. Neožete kumare jesti je nemška šega, in ker je to tuja šega, zato se marsikteri kuharici zdi bolj »nobel«.

F. Z. v H. Vzrokov boleznij pri prasičih, ktero Vi imenujete krčavost v nogah, je več, in sicer prehlajenje, napačna krma in protin. Ker ne vemo, kateri vzrok boleznij je pri Vaših prasičih pravi, zato Vam ne moremo dati drugega sveta, kakor poklicati živinozdravnika, ali pa berite v knjigi »Domači živinozdravnik«, ktero je izdala družba sv. Mohorja, dotična poglavja.

I. Ž. pri Sv. T. Če ste bili dosedaj zadovoljni z zdravljenjem bledice na trtah z manjšo množino železnega vitriolja, potem ni mate nikakega povoda poslušati one, ki Vam svetujejo vzeti večjo množino železne galice. — Mehove za žveplanje je osnažiti in na suhem hraniti, škropilnice je pa natančno očistiti, da se bakrena posoda sveti in je vse bakrene dele namazati s kremo mastjo. Kavčukovi deli se ne smejo mazati z mastjo, ker mast razjeda kavčuk. Da pa ta vendar ne postane čez zimo krhek in lomljiv, ga je dobro namazati z vazelinom.

I. H. v B. »Superfosfat« je že latinska beseda, ki se je sprejela v naše jezike. Družba ima kostni superfosfat vedno v zalogi in bo imela v bodočnost tudi rudninski superfosfat.

A. K. v L. Kolikor je nam znano, se v takim slučaju ves občinski odbor razpusti, in deželni odbor nastavi v dogovoru z glavarstvom komisarja, ki pripravi vse potrebno za volitev novih občinskih odborov za ostalo staro in za novo nastalo občino. Glede plače tajniku in slugi ima potem vse pravice ukrepati edino le novo izvoljeni odbor.

A. Z. v Š. Do dotične vsote imate gotovo pravico, zato morete brez skrbi poklicati sodišče na pomoč.

A. O. v Ž. Pobiranje jagod v Vašem gozdu morete prepovedati; če hoste kaj dosegli je pa vprašanje.